

בין ספרים חדשים

ארץ ישראל מחקרים בידיעת הארץ ועתיקותיה: ספר צבי מ' אורלינסקי

נוכר חלק מן המחקרים בחלק העברי, מן המפורטים, ענייניים ביותר: **שמואל אברמסקי** – שלמה המלך בעיני בעל דברי הימים; **מנחם הרן** – מגילות הספרים בתחילת ימי בית שני; **ישראל יובן** – המסורה הבבילית לנביאים; **שמואל עברי** – לשידור המדוכה הלשונית במגילות מדבר יהודה, ועוד.

הספר, מלבד שהוא משמש אות-הוקרה לד"ר צבי מ. אורלינסקי, מאיר פרשיות חשובות בחקר העולם העתיק וספרות המקרא.

נח ח. רוזנבלום: האיפוס המקראי מעידן ההשכלה והפרשנות

זהו הספר המקיף הראשון המוקדש כולו לחקר ההגות והפרשנות ב„שירי תפארת“ לנפתלי הירץ ווייזל (1805-1872). איפוס רבי-כמות זה המשתרע על 736 עמודים והמכיל אלפי שורות נחשב בשעתו לתמורר היסטורי-סיפורי ששימש מיפנה חשוב במישור היצירה העברית והניע רבים לחקתו בדורות הבאים.

למרות כל זה הונח האיפוס הזה, שנכתב לפני קרוב למאתיים שנה, על ידי חוקרי הספרות בזמן החדש והביקורת המעטה שנכתבה נעה בין אירליואנטיות לשלילה מוחלטת.

בספר החדש משתדל המחבר להבדיר שלא רק טווח של זמן מפריד בין יצירת ווייזל והערכת החוקרים המודרניים, אלא בייחוד השינויים הכבירים באקלים התרבותי-ההגותי מאז עד האידנא המקשים על ההבנה הנכונה. המחבר מנסה איפוא להכניס את הקורא המודרני לאקלים של עידן ההשכלה, עת רמזי ווייזל הגלומים בשיריו הוכנו ע"י קוראיו כראוי וארמוזי

מפירוטומי החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, כך שישה עשר. העורכים: ברוך אברהם לויז ואברהם מלמט. הכרך ההדור, דו-הטורים מחולק לשנים: עברי (207 עמ') ואנגלי (259 עמ') באמצע כ"ג לחות – צילומי חפירות באתרים שונים בארץ.

ב„פתיח דבר“ מונים העורכים את פעולותיו, תרומתו והישגיו של פרופ' אורלינסקי בתחום מדעי המקרא ומציינים את העובדה שהנהו „החבר היהודי היחיד בוועדה המתמדת שהכינה את, ועתה מפקחת על, המהדורה המתוקנת של התנ"ך והברית החדשה... כהיסטוריון הקדיש חיבורים... לתקופת המקרא ופרסם מחקרים מיוחדים שעניינם בעיות קשות של פרשנות ההיסטוריה“.

חיאל אלפרד גוטשאלק, נשיא היברו-יוניון קולג' המכון למדעי היהדות, מוסיף „קווים לדמותו“ של החכם. ד"ר גוטשאלק פותח את דבריו כמכיר-טובה למנוח סטיפן ס. ויז שהרחיק ראות וגילה אומץ רב בהביאו את פרופ' צבי מ' אורלינסקי למכון למדעי היהדות בשנת 1943. ויזי האמין שהמלומד הצעיר, המבריק והמבטיח, יטביע את חותמו על דור... של רבנים ומלומדים צעירים העומדים בראשית דרכם“.

גם העורכים וגם ד"ר גוטשאלק מדגישים את הוקרתו של ד"ר א. למורשת יהדות מזרח אירופה, אהבת ארץ ישראל והודותו עם חיי היצירה בה.

ד"ר גוטשאלק למד מפיו של פרופ' אורלינסקי היסטוריה עתיקה של המזרח הקרוב ומעריכו „כאיש מדע... כהיסטוריון, ופילולוג, כחוקר, כמתרגם וכפרשן...“ ספריו ועשרות המאמרים שכתב מעידים על מחברם שהוא למדן מופלג, בעל חשיבה בהירה וחסיד המדע התר אחר ראייה מאחדת המבוססת על מחקר קפדני...“

המוטיבים העיקריים בשפע שירת יאיר הם חידלון החיים (נשוא נדוש לכאורה שהמשרור משווה לו „נוסח“ פיוטי משלו) — וערגה ל „מקור הנצח“. כמה פנים וגוונים למוטיבים אלה והדומים להם ובכולם משתקף הלך רוחו האלגי כלשהו, העורג, מבקש ומשתף אותנו בחוויותיו ובתפיסותיו הפיוטיות את קיומו של האדם בעולם.

אהרן בן-ציון שורין: בין יהודי ארצות הברית

הספר גדוש רשימות שנכתבו כתגובות להתרחשויות ותופעות בחיי יהדות אמריקה, אם בנוגע לפרט או לכלל, הנושאים שהרב שורין נזקק להם, הן שאלות שוטפות וחיוניות, וכך גם גישתו כעתונאי הרוץ לשאלות-שעה ותופעות-קבע — שוטפת וחיונית.

שמות המדורים מגלים את הזדהותו ונאמנותו של הרב שורין ליהדות החרדית, המסורתית, שרואה בסטיות לעקרונות ההלכה סכנה ליהדות ולקיומנו כעם התורה.

מלבד הפרק הראשון, שמשמש מעין מבוא לספר, והמרמז על מזיגה של סגנון עתונאי-עממי וכושר ניתוח וניסוח של דעות, זרמים ומגמות בחיי הדת, מוקדשים רוב המאמרים לשדה החינוך ובעיות המשפחה היהודית, ובעיקר בעיית, או מכת, נישואי-תערובת, ש„אוכלת“ בכל פה, מפורדת ומסכנת את שלימותו של מעמד בית ישראל בארצות-הברית.

המאמרים, רובם ככולם, מבוססים על עובדות חיים. הפרט מלמד על הכלל, כי הפרטים מצטרפים למסכת-בעיות שלימה, כעובדות על נישואי תערובת, או התעיה והנהייה של נוער יהודי אחרי „אלהים אחרים“.

הספר נקרא בעניין והוא מספק לנו שפע של מידע על הקיבוץ היהודי באמריקה, ובתוכו „אירועים יוצאי דופן“.

הסובטאליים נערכו כיאות, ע"י השוואה למקורות מהם שאב המשורר, מובלטים הנתונים העומס של המרכיבים התלמודיים, המדרשים, הפרשנים והפילוסופים ב„שירי תפארת“.

אוני בני דורו שהיו כרויות למקורות אלו משחרותם קלטו בשיריו את דעותיהם של חז"ל ושל חכמי ישראל בימי-הביניים ששוורו בהם. הן נרמזו בדברי אגדה שהובלעו בחרו והתרשמו מרקוקי סופרים, דיוקי מרקוקים, הברקות פרשנים, או הכרעות סמויות בין שיטות מנוגדות שנשתלבו במעשה חושב. עצם העובדה שעלה בידי הקוראים של הדור ההוא לפענח את כוונת המשורר ואת מקורה גרם להם קורת-רוח אינטלקטואלית-אסתטית עצומה.

מטרת המחבר בספר הנוכחי הוא להקות לקורא המודרני שאיננו מצוי אצל מקורות מהם שאב וויזול ואיננו מודע או רגיש לניואנסים הדקים שלו בשיריו להעריך את התפארת שב„שירי תפארת“.

צבי יאיר (שטיינמץ): מכנף הארץ

זהו ספר שיריו החמישי של המשורר ש„נתיב“ (שם אחד מספריו) מיוחד ומקורי לו בשירה העברית בימינו. ספרו הראשון גשרים, הופיע בדברצן, הונגריה, בשנת תש"ב. האנדרלמוסיה בעולם מאו, נסיונות המלחמה והשוואה, לא זו בלבד שלא רופפו את אמונתו, כי אם זיככו אותה.

זוך הביטוי, כנות הרגש ואצילות המחשבה הם מן הסימנים המובהקים של שירת יאיר. היא מדברת אל לבנו לא בדימויים מבריקים ומפתיעים ובצוריות מופלגת, אלא להפך, בפשטותה וצלילותה. אף-על-פי-כן, אין בשירה זו מן השיגרה והניב הנדוש, בטובים שבשירים, ואלה לא מעטים ב„כנף הארץ“, כ„שחפים“, מגרה המשורר את דמיונו במיטאפורות שנונות (...אך שיני החלון טוחנים בלי דום, את קירות מקרי, עד רַק —/ עד היום, בו כברק, האופק יִקָּע ויגלה התהום“).

יצחק אלחנן, שמשמשת מרכז ליהדות נאמנת המסורת. מקום חשוב תופסים השיחות עם ראשי המוסד, ובעיקר עם נשיאו, המנוח, ד"ר שמואל בלקין. כמו כן הודגש במדור הקשר החי והאמיץ של המוסד עם מדינת ישראל. המחבר מדווח על ביקורי ראשי מדינת ישראל במוסד: דוד בן-גוריון, לוי אשכול, זלמן שז"ר וגולדה מאיר, שנאומה הגדול חותם את הספר.

הספר הופיע בהוצאת מוסד הרב קוק עם הקדמה מאת יצחק רפאל. **א.ב.**

זריות ותופעות מתמיהות, פרי כורית והתערטלות מערכי היהדות ומקורותיה.

המחבר מגלה את חטאי הדור שעבר שורק אחרי גוו את אורחות החיים היהודיים בשל רדיפה יתירה אחרי הצלחה חמרית ומעמד כלכלי גבוה יותר – אבות אכלו בוסר... מוכן מאליו שהשפעות מן החוץ ותפיסות אידיאולוגיות, כתנועה הסוציאליסטית והזרם הריפורמי, מילאו תפקיד חשוב בניתוקם של חלקים גדולים של הקיבוץ היהודי כאן מחיי המסורת.

שליש מן הספר מוקדש לישיבת רבינו

חזה זוסמן בראש מפעל "יום המסיימים".

המפגש השנתי המסורתי מטעם חבר המסיימים של בית המדרש ללימודי היהדות ולמורים על יד בית המדרש לרבנים באמריקה הוא אירוע תרבותי וחברתי כאחד, ב"יום המסיימים" מחדשים החניכים את ביקורם בבית מדרשם החביב, ממנו שאבו תורתם ותרבותם. נקבע זמן לחידוש הרעות והשמחה בפגישת חברים על כוס קפה ו"כיבוד".

זה שלוש שנים שהמחנכת הידועה גב' חזה זוסמן עומדת בראש המפעל בסיסמה, "השיבה אל המוסד ואל מקורות היהדות". גב' זוסמן, מרצה בקווינס קולג' ובנאסו קמיוניטי קולג' ולשעבר דיקן ב"אמריקן קולג' בירושלים, משווה חן וקסם לכהונתה כיו"ר "יום המסיימים". היא גילתה דבקותה לעברית ומזדהה עם הקנאים ללשונו ותרבותנו. וביום נכבד זה כורה היא אוזנים לקול העברית. הרצאות מקבילות באנגלית ובעברית מתקיימות במשך היום. הנושא כמרכזי של שנת תשמ"ג היה "עם הספר" ושלוש המרצים שהופיעו הם: מר ד. קריימר, הרב ש. גרפינקל וד"ר מ. שמלצר שהרצו על "קדושת ספרים". עם הקמת הספרייה המעטירה החדשה ליד בית המדרש לרבנים באמריקה, מקום מפואר לריכוז נכסי הרוח העברי, הוזמן הקהל הרחב ליום עיון